

MARIAN TRUSZCZYŃSKI

63 Sesja Ogólna Międzynarodowego Urzędu Epizootii (OIE)

Państwowy Instytut Weterynarii, Al. Partyzantów 57, 24-100 Puławy

Sesja ta odbyła się w dniach 15-19 maja 1995 r., w Paryżu (1). Uczestniczyły w niej delegacje ze 113 państw członkowskich. Brali udział obserwatorzy z 3 państw oraz 18 międzyrządowych lub nierządowych organizacji. Uczestnikami byli też autorzy referatów plenarnych, prezydenci komisji specjalistycznych oraz honorowy dyrektor OIE dr L. Blajan i honorowy prezydent OIE prof. E. J. Gimeno. Obradom przewodniczył dr N. G. Willis (Kanada), wiceprezydent OIE, pod nieobecność prezydenta dr A. Mustaffy (Malazja).

Po oficjalnych wypowiedziach, w tym dyrektora generalnego Serwisu Jakości Żywności w Ministerstwie Rolnictwa Francji, przystąpiono do aktu dekoracji. Dr Willis przypomniał, że w roku 1985 Komitet Międzynarodowy OIE ustanowił odznaczenia za wybitne zasługi dla rozwoju nauk weterynaryjnych i dla OIE. Złoty medal OIE jest w tych ramach przydzielany tylko jednej osobie rocznie. Odznaczanym w roku 1995 był prof. M. Truszczyński. W swym podziękowaniu podkreślił on trzy główne cechy OIE – jako urzędu współdziałającego z państwowymi służbami krajów członkowskich, jako swego rodzaju Uniwersytetu, gdzie przedstawiane są najnowsze osiągnięcia naukowe z zakresu mikrobiologii, epidemiologii i administracji weterynaryjnej oraz jako rodziny, w aspekcie więzi koleżeńskich i przyjacielskich, obejmujących przedstawicieli zawodu weterynaryjnego w skali całej kuli ziemskiej oraz grup regionalnych, np. Europy.

Otwierając pierwszą sesję plenarną – przewodniczący powitał delegacje nowo przyjętych do OIE państw członkowskich: Azerbejdżanu, Bośni, Hercegowiny, Erytrei, Hondurasu, Mołdawii i Kataru.

Dr J. Blancou – dyrektor generalny OIE – w sprawozdaniu z rocznej działalności tej organizacji wymienił liczne konferencje międzynarodowe organizowane przy współudziale OIE.

Referent scharakteryzował sytuację epizootologiczną na świecie w okresie sprawozdawczym. Podkreślił znaczenie dokonanych usprawnień, przyczyniających się do poprawy systemu informacji. Znalazło to wyraz w Biuletynie OIE, wydawnictwie World Animal Health, centralnej bazie danych OIE i programie HandiStatus.

Przedstawione zostało też działanie OIE na rzecz poprawy międzynarodowego handlu zwierzętami i produktami zwierzęcymi. Było ono wynikiem udoskonalenia i uzupełnienia Międzynarodowego Kodeksu Zoosanitarnego dla ssaków, ptaków i pszczoł oraz wydania Międzynarodowego Kodeksu Zoosanitarnego dla Zwierząt Wodnych.

W sprawozdaniu została podsumowana działalność 4 komisji specjalistycznych, grup roboczych i grup *ad hoc*. W odniesieniu do tych ostatnich dotyczyło to m.in. nowej kategoryzacji chorób, systemów informacji, ochrony zdrowia zwierząt w czasie transportów międzynarodowych, gąbczastej encefalopatii, trypanosomoz nie przenoszonych przez muchę tsetse i piropłazmozy koni.

Dr Blancou wspominał o działalności 4 Ośrodków Współpracujących z OIE i 113 laboratoriów referencyjnych, zajmujących się ujednolicaniem metod diagnostycznych. Wymienił też kurs z zakresu administracji weterynaryjnej, zorganizowany w Dakarze (Senegal) dla przedstawicieli krajów afry-

kańskich. Omówił działalność na rzecz OIE dr J. Ozawy w obszarze Azji i Pacyfiku oraz dr N. Belewa w Europie środkowo-wschodniej.

Przedmiotem drugiej sesji plenarnej były systemy ilościowego określania sytuacji epizootologicznej – omówione na przykładzie infekcji wywołanych przez mykobakterie, rzekomego pomoru drobiu, pryszczycy i wścieklizny. Referentem był dr G. K. Brückner (RPA). Na podstawie analizy 41 doniesień w tej sprawie, państwa członkowskie OIE zostały zainspirowane do poprawy metod monitorowania ognisk chorób zakaźnych i infekcji o przebiegu bezobjawowym w celu ułatwienia realizacji międzynarodowych transakcji handlowych.

W związku z zapytaniem odnośnie wartości przeglądów serologicznych, przeprowadzanych w celu potwierdzenia, że kraj jest wolny od pryszczycy – ekspert OIE z tego zakresu (dr A. I. Donaldson) potwierdził ich przydatność. Dotyczy to zwłaszcza owiec, u których niekiedy, mimo infekcji wirusem pryszczycy, nie są widoczne objawy kliniczne. Natomiast w przypadku trzody chlewnej i bydła badania kliniczne są na ogół wystarczające.

W związku z pytaniem dotyczącym przeglądów w kierunku gruźlicy bydła stwierdzono, że zalecany system zależy od osiągniętego stopnia uwolnienia kraju od tej choroby.

Delegat Niemiec zwrócił uwagę, że przeglądy kliniczne i laboratoryjne w kierunku rzekomego pomoru drobiu w dużych specjalistycznych fermach mogą być mniej intensywne. W tych warunkach wykrycie choroby jest bowiem znacznie łatwiejsze niż w chowie tradycyjnym, w małych gospodarstwach, na które należy zwracać szczególną uwagę.

Delegat Syrii postulował by organizowano w odniesieniu do państw sąsiadujących ze sobą, zwłaszcza kiedy ich granice nie są odpowiednio kontrolowane, wspólne przeglądy pogłowia w kierunku ewentualnych zakażeń określonymi patogenami. Zławsza byłoby to istotne w odniesieniu do takich chorób jak pryszczycza.

Przedstawiciel USA podniósł sprawę pojawiania się dotychczas nie występujących na danym terenie nowych chorób (ang. emerging diseases), w tym zwłaszcza zoonoz, co łączył z intensyfikacją handlu i związanego z tym obrotu zwierzętami w skali międzynarodowej. Uznał, że w takiej sytuacji nieodzowna staje się standaryzacja systemów zmierzających do wczesnego wykrywania tego rodzaju chorób oraz do precyzyjnego określania stanu zdrowia zwierząt mających być przedmiotem eksportu.

Pogląd ten poparł delegat Szwajcarii stwierdzając, że tego rodzaju prace zostały wykonane przez OIE w odniesieniu do księgosuszu i należałoby je rozszerzyć na inne groźne epizootie.

W czasie trzeciej sesji plenarnej przedstawiony został przez dr R. A. Barrowa (Wielka Brytania) postęp osiągnięty w laboratoryjnym rozpoznawaniu salmonelozy drobiu. Omówione metody zmierzały do skrócenia czasu badania materiału biologicznego na obecność pałeczek *Salmonella*; trwa ono przy stosowaniu metod tradycyjnych 4-5 dni. Wśród propozycji wymieniono skrócenie czasu inkubacji próbki badanej w fazie namnażania. Innym sposobem było zastosowanie metody filtracji w połączeniu z sześciogodzinnym namnażaniem. Wśród

omówionych metod był test zwiększania wytwarzania rząsek, wykrywanych następnie przy pomocy swoistych przeciwciał (ang. enrichment serology). Scharakteryzowano test lateksowy, w którym na cząsteczkach lateksu zaadsorbowane są przeciwciała, np. anty-*Salmonella enteritidis* lub anty-*Salmonella typhimurium*. Omówiona została metoda przewodnictwa, ELISA, technika hybrydyzacji kwasów nukleinowych i polimerazowa reakcja łańcuchowa.

W kolejności przedstawiono sposoby zwalczania tyfusu kur i pulerozy czyli infekcji wywołanych przez odpowiednio *S. gallinarum* lub *S. pullorum* – a przebiegających z objawami klinicznymi.

Szczególnie aktualnym problemem jest jednak infekcja drobiu o przebiegu bezobjawowym, wywołana przez *S. enteritidis* lub *S. typhimurium*. Ptactwo domowe, zwłaszcza kury, stanowią obecnie najważniejszy rezerwuuar wymienionych serotypów *Salmonella* oraz kilku innych, również ważnych z epidemiologicznego punktu widzenia, chociaż występujących rzadziej. Drobnoustroje te powodują biegunki u noworodków, niekiedy o przebiegu śmiertelnym oraz toksykoinfekcje czyli zatrucia pokarmowe u osób dorosłych. Z tego względu do ważnych zadań służby weterynaryjnej należy ograniczanie zasięgu infekcji wywołanych u drobiu przez pałeczki *Salmonella*. Jest to możliwe do osiągnięcia poprzez poprawę metod identyfikujących ptaki zakażone jak też zakażoną tymi drobnoustrojami paszę i środowisko bytowania.

W referacie przedstawione zostały sposoby zapobiegania zasiedlaniu przewodu pokarmowego ptaków przez salmonelę. Należy tu wymienić profilaktyczną kolonizację przewodu pokarmowego piskląt przez florę beztlenowcową, czyli metodę Nurmiego (ang. competitive exclusion) lub przez atenuowane szczepy *Salmonella*. Znaczenie w tym samym aspekcie ma szczepienie kur niosek szczepionkami zawierającymi inaktywowane lub atenuowane szczepy *S. enteritidis* lub *S. typhimurium*. Przedstawiono propozycję blokowania występujących w przewodzie pokarmowym receptorów przez różne cukry proste. Pewne znaczenie, zdaniem referenta, w redukowaniu rezerwuaru pałeczek *Salmonella* ma podawanie piskletom antybiotyków, na które wrażliwe są salmonele.

W dyskusji stwierdzono, że stymulatory wzrostu nie mają bezpośredniego wpływu na obecność pałeczek *Salmonella* w organizmie drobiu. Jednak ze względu na supresję innych jelitowych bakterii, mogą pośrednio sprzyjać rozmnażaniu salmonel. Delegat Italii informował, że w Instytucie Weterynarii w Neapolu prowadzone są badania nad oceną szczepień swoistych kur niosek wraz z równoczesnym podawaniem probiotyków. W związku z pytaniem dotyczącym odporności krzyżowej w stosunku do kilku serotypów *Salmonella* referent odpowiedział, że jest to odporność niskiego stopnia i utrzymuje się jedynie tak długo jak długo w jelicie przebywa w stanie żywym szczep szczepionkowy. Natomiast dłużej trwająca odporność nabyta jest specyficzna, wyłącznie dla serotypu zawartego w szczepionce.

Kolejny referat przeglądowy dotyczył zakaźnego zapalenia torby Fabrycjusza czyli choroby Gumboro. Przedstawiony został przez dr Eterradossi z Francji. Jak wynika z przesłanych z państw członkowskich informacji, choroba ta występuje prawie na całym świecie. Przebiega w postaci bądź ostrej bądź bardziej przewlekłej czyli immunosupresyjnej. Immunoprofilaktyka opiera się głównie na szczepionkach inaktywowanych, stosowanych w stadach hodowlanych i żywych szczepionkach atenuowanych, stosowanych u drobiu młodego

w stadach produkcyjnych. W diagnostyce laboratoryjnej używa się testów precypitacji dyfuzyjnej w żelu agarowym i ELISA. Programy zwalczania choroby są dość zróżnicowane, zależnie od kraju i specyfiki produkcji drobiu.

Następna sesja plenarna poświęcona była sprawozdaniu z działalności Komisji Międzynarodowego Kodeksu Zoosanitarnego. W okresie minionego roku dokonała ona szeregu poprawek i uzupełnień wymienionego Kodeksu. Wyłoniona przez Komisję Kodeksu grupa *ad hoc* kontynuowała prace nad nową kategorizacją chorób listy A i B. Inna grupa *ad hoc* zajmowała się opracowaniem zasad ochrony zdrowia zwierząt w czasie transportu.

Komisja Kodeksu Zoosanitarnego, jak wynikało z raportu, proponowała zmiany lub uzupełnienia do istniejących rozdziałów Kodeksu na temat wścieklizny, enzootycznej białaczki bydła, piroplazmozy koni, wirusowego zapalenia tętnic u koni, pęcherzykowego zapalenia jamy pyskowej, otrętu, gąbczastej encefalopatii bydła i pryszczycy.

Przedstawiciel FAO w swym wystąpieniu podkreślił, że niedawno wdrożony system profilaktyki w sytuacjach nieoczekiwanych (ang. emergency) w odniesieniu do chorób zaraźliwych zwierząt i roślin (EMPRES) daje zachęcające rezultaty. Stwarza też nowe możliwości współpracy FAO i OIE. Wymieniony referent informował też, że program likwidacji księgoscusu podlega intensyfikacji, dzięki wprowadzeniu obowiązku deklaracji o uwolnieniu określonego kraju lub strefy (zone) kraju od tej choroby.

Reprezentant Interamerykańskiego Instytutu Kooperacji w Rolnictwie (ang. Inter-American Institute for Cooperation in Agriculture – IICA) mówił o współpracy OIE i Ministerstwa Rolnictwa USA/Inspektoratu Ochrony Zwierząt i Roślin (ang. United States Department of Agriculture/Animal and Plant Health Inspection Service – USDA/APHIS) w zakresie finalizowania systemu informacji o nazwie HandiStatus (Pomoc w ocenie sytuacji epizootologicznej na świecie – Help with World Animal Diseases Status). Podręcznik (manual) za lata 1990-1993, omawiający wymienione zagadnienia, został wydany w języku angielskim, hiszpańskim i francuskim. W ramach HandiStatus możliwe stało się wprowadzanie do pamięci komputera występujących nagle i niespodziewanie chorób zaraźliwych oraz sprawozdań miesięcznych i rocznych na temat sytuacji epizootologicznej w poszczególnych państwach.

Zgodnie z prezentowanym przez przedstawiciela WHO wystąpieniem – Dział Weterynaryjnego Zdrowia Publicznego (ang. Veterinary Public Health) przygotował trzy instrukcje dotyczące ważnych aspektów zwalczania salmonelozy oraz ograniczania rezerwuaru pałeczek *Salmonella* u drobiu. WHO zorganizowała w czerwcu 1994 r. w Bergamo (Włochy) symposium na temat szczepów *E. coli*, wytwarzających *Shigella* podobne toksyny. Zorganizowane zostało też spotkanie w Bilthoven (Holandia) w kwietniu 1994 r. na temat epidemiologii i zwalczania kampylobakteriozy u zwierząt i człowieka.

WHO wspierała prace naukowo-badawcze dotyczące doustnych szczepień przeciw wściekliznie psów. Temu tematowi była poświęcona konferencja, zorganizowana w Genewie w czerwcu 1994 r. Znaczny był udział tej organizacji w zachęcaniu do współpracy państw sąsiadujących ze sobą w zakresie prowadzenia doustnych szczepień lisów przeciw wściekliznie.

Powołany przez WHO międzynarodowy zespół określił plan badań na temat leczenia brucelozy człowieka i jej wczesnego wykrywania w regionach endemicznego występowania tej choroby.

Miała też miejsce konsultacja wzajemna WHO/FAO/OIE, dotycząca szczepionek przeciw gruźlicy zwierząt. Przygotowano informację obejmującą całokształt problematyki związanej z *Mycobacterium tuberculosis*.

Opracowano programy nauczania epidemiologii weterynaryjnej i medycyny populacyjnej. Zorganizowano w Wusterhausen (Niemcy) konsultację dotyczącą epidemiologii zoonoz. Dodatkowo odbyło się szereg konferencji na temat wzmocnienia wykonywanych w skali globalnej przeglądów, określających występowanie chorób człowieka, włącznie z chorobami odzwierzęcymi i zoonotycznymi infekcjami pokarmowymi.

Panamerykańska Organizacja Zdrowia (ang. Pan American Health Organisation – PAHO). Znajdujące się w tych ramach 2 ośrodki weterynaryjne: Panamerykańskie Centrum Pryszczycy (ang. Pan American Foot and Mouth Disease Centre – Panaftosa) w Rio de Janeiro i Panamerykański Instytut Ochrony Żywności i Zoonoz (ang. Pan American Institute for Food Protection and Zoonoses – INPPAZ) w Buenos Aires – kontynuowały współpracę z laboratoriami referencyjnymi OIE dla pryszczycy i gruźlicy.

Panaftosa współpracowała z OIE również w przygotowywaniu podręczników i wytycznych na temat systemów informacji, przeglądów epizootologicznych, regionalizacji i analizy ryzyka a INPPAZ na temat procedur oceny leków i ustanowienia bazy danych w tym zakresie.

Światowa Organizacja Handlu (ang. World Trade Organisation – WTO) nawiązała współpracę z OIE i aktualnie określany jest jej zakres i zasady.

Krótkie wystąpienia miały w kolejności Międzynarodowa Agencja Energii Atomowej i Światowe Stowarzyszenie Weterynaryjne.

W czasie pierwszej sesji administracyjnej, przeznaczonej wyłącznie dla delegatów OIE, dokonano wyboru na stanowisko dyrektora generalnego OIE. Przy 110 obecnych, uprawnionych do głosowania – dr J. Blancou otrzymał 108 głosów pozytywnych i tym samym został wybrany na stanowisko dyrektora generalnego, na kolejną 5-letnią kadencję.

W trakcie następnego posiedzenia plenarnego prof. M. Truszczyński, prezydent Komisji Standardów, przedstawił sprawozdanie z jej działalności za okres minionego roku. Stwierdził, że liczba laboratoriów referencyjnych zbliża się do wymaganej (115 laboratoriów specjalistycznych zlokalizowanych w szeregu krajów kuli ziemskiej dla 37 najważniejszych chorób listy A i B). Z tego względu organizowanie następnych wymaga szczególnie silnego uzasadnienia.

Komisja Standardów przeanalizowała sprawozdania z działalności laboratoriów referencyjnych w ciągu minionego roku. Na tej podstawie wyraziła ona bardzo pozytywną ocenę, co do zakresu prac i ich jakości, zmierzających do podniesienia w skali międzynarodowej poziomu rozpoznawania chorób listy A i B.

Stwierdzono postęp w realizacji programów międzynarodowych, zmierzających do standaryzacji testów służących do rozpoznawania pryszczycy, księgosuszu, pleuropneumonii bydła, klasycznego pomoru świń, wścieklizny, brucelozы, grypy koni i wirusowego zapalenia tętnic koni.

Kontynuowano prace nad redakcją następnego wydania Manual of Standards for Diagnostic Tests and Vaccines. Dokonano szeregu zmian w liście zalecanych (ang. prescribed), alternatywnych i innych testów diagnostycznych.

W czasie wspólnego posiedzenia z Komisją Kodeksu Zoosanitarnego dyskutowano niektóre aspekty, o znaczeniu epizo-

otologicznym, dotyczące enterowirusowego encefalomyelitu u trzody chlewnej, włośnicy, otrętu (IBR), pęcherzykowego zapalenia jamy pyskowej i wścieklizny.

W okresie sprawozdawczym dyrektor generalny OIE dr J. Blancou i przewodniczący Komisji Standardów, prof. M. Truszczyński uczestniczyli w sympozjum p.t. „Ocena ryzyka wprowadzania do użytku biopreparatów weterynaryjnych”, które odbywało się w Arlington, Virginia, USA, 5-7 grudnia 1994 r. Byli oni współprzewodniczącymi jednej sesji oraz wygłosili referat p.t. Rola międzynarodowych i regionalnych organizacji w opracowywaniu aktów normatywnych dla biopreparatów weterynaryjnych. Współdziałali też w formułowaniu rekomendacji sympozjum.

Przewodniczący Komisji Pryszczycy i Innych Epizootii, dr W. G. Sterritt m.in. przedstawił do zatwierdzenia przez delegatów OIE rezolucję określającą warunki, które muszą być spełnione by kraj lub jego część (strefa) były uznane za wolne od pryszczycy. Proponowany schemat może w przyszłości znaleźć zastosowanie w odniesieniu do księgosuszu oraz do innych chorób zaraźliwych.

Przedstawione zostały propozycje dotyczące zwalczania zakaźnej pleuropneumonii kóz (ang. contagious caprine pleuropneumonia – CCPP) i podobnych infekcji, jak wywołane przez mykoplazmy zapalenie wymienia i pleuropneumonia bydła, powodowana przez *Mycoplasma mycoides*.

Komisja rekomendowała nadanie Rosyjskiemu Federalnemu Instytutowi Weterynaryjnemu we Włodzimierze statusu Regionalnego Laboratorium Referencyjnego OIE do spraw Pryszczycy, co zostało zaakceptowane przez Komitet Międzynarodowy OIE.

Komisja wnioskuje o ustanowienie banku typów SAT wirusa pryszczycy dla krajów, w których one występują.

Podkreślony został postęp w dziedzinie informatyki w OIE, co umożliwia szybką informację o aktualnej sytuacji epizootologicznej.

Jak wynikało ze sprawozdania przewodniczącego Komisji Chorób Ryb prof. T. Hasteina wirusowa, krwotoczna posocznica nadal powodowała w Europie znaczne straty w hodowlach pstrąga tęczowego. Zakaźna martwica układu krwiotwórczego powiększyła zasięg występowania w Europie. Wiosenna wirmia utrzymywała się na kontynencie europejskim. Zakaźna martwica trzustki nadal powodowała znaczne straty w hodowlach ryb łososiowatych. Referent omówił też aktualnie ważne choroby mięczaków i skorupiaków. Zaproponowany został podział chorób ryb, mięczaków i skorupiaków na 1) choroby zgłaszane do OIE i 2) inne ważne choroby.

Następnie zostały przedstawione sprawozdania grup *ad hoc* odnośnie: 1) profilaktyki chorób zwierząt na Madagaskarze, 2) systemów informacji dostarczających danych epizootologicznych, 3) harmonizacji międzynarodowej oceny leków weterynaryjnych, 4) trypanosomoz nie przenoszonych przez muchę tsetse.

W kolejności referowano dane na temat działalności grup roboczych: 1) biotechnologicznej, 2) rejestracji leków weterynaryjnych, 3) informatyki i epidemiologii.

Datę na następną Sesję Ogólną OIE określono na 20-24 maja 1996 r.

Piśmiennictwo

1. Final report, 63rd General Session of the International Committee, Office International des Epizooties, Paris, 15-19 May 1995.

Adres autora: prof. zw. dr hab. Marian Truszczyński, Al. Partyzantów 57, 24-100 Puławy